

**СОЦІАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ:
МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Павлюк Світлана Іванівна
*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри готельно-ресторанної справи
та організації бізнесу
Миколаївського національного аграрного університету*

Кузьома Віталій Вікторович
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Миколаївського національного аграрного університету*

Початок ХХІ століття характеризується активною підтримкою провідними країнами світу, тих країн, що розвиваються, у проведенні ними соціально-економічних та політичних реформ. Міжнародні донорські організації через надання міжнародної фінансової, технічної, гуманітарної, дорадчої та інформаційної допомоги виступають активними учасниками впливу на глобальному рівні.

Пріоритетні напрями діяльності міжнародних організацій дуже різноманітні та охоплюють різні сфери. Наприклад, це сприяння формуванню громадянського суспільства, зокрема, реформі місцевого самоврядування; захисту прав людини; захисту навколишнього середовища та раціональному природокористуванню.

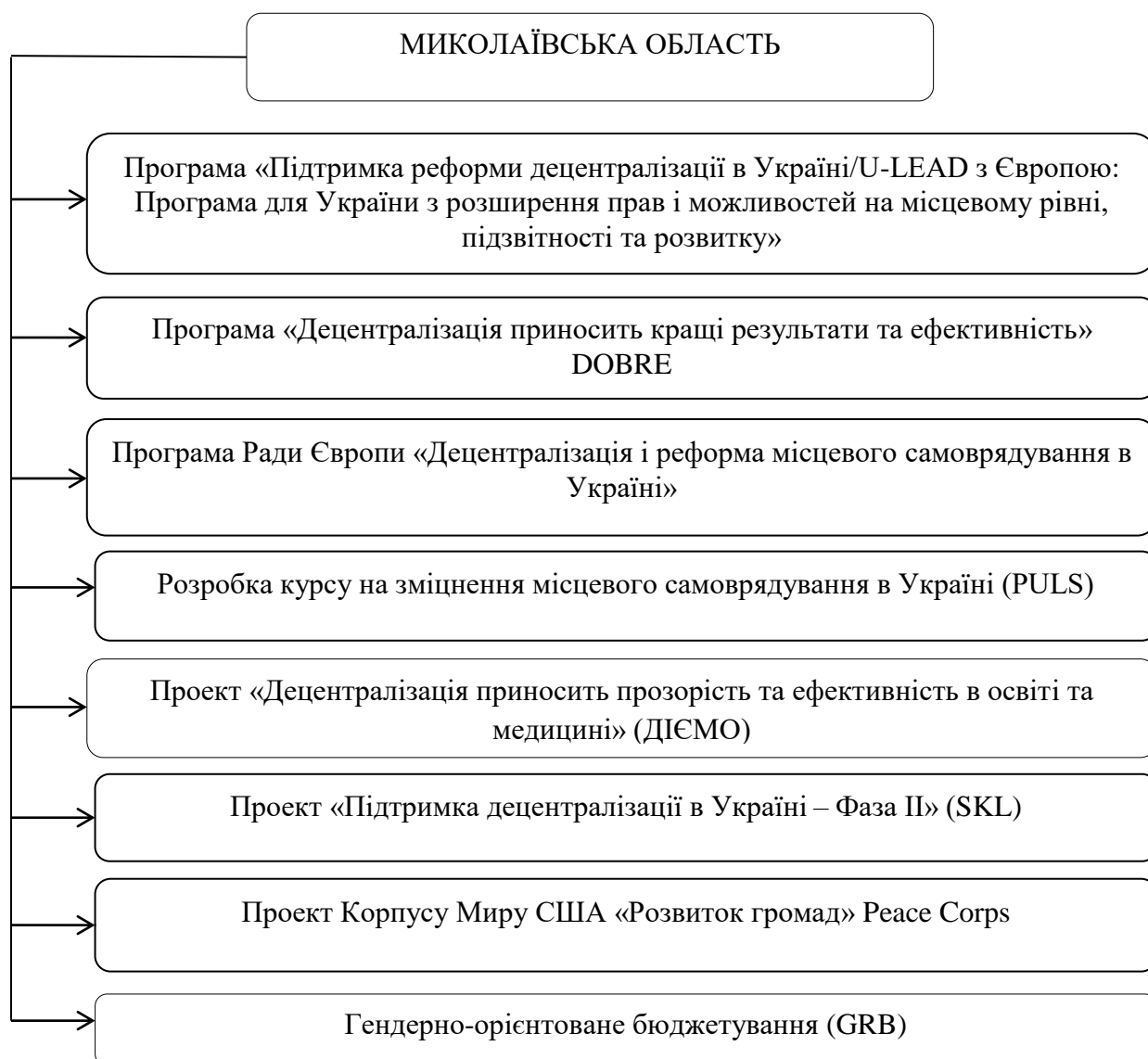
Чільне місце серед пріоритетних напрямів діяльності міжнародних організацій займає вирішення проблемних питань, пов'язаних з соціальним та людським розвитком. Інвестиційний характер спрямованих ресурсів, визначає їх соціальне значення, що у свою чергу, моделює пряму залежність між результатами економічного зростання та рівнем розвитку людського та соціального капіталу, відсутністю соціальних ризиків і конфліктів у суспільстві, просуванням соціальної інтеграції населення й розвитком місцевих громад.

На сьогодні, в Україні діють понад 20 програм міжнародних донорів з підтримки реформ децентралізації. Так, Європейський Союз (донорами виступили Німеччина, Польща, Швеція, Данія, Естонія) вже надав більше 102 мільйони євро на підтримку процесу децентралізації, та продовжує інвестувати у проведення цієї реформи в Україні.

Миколаївська область представлена 42 об'єднаними територіальними громадами та знаходиться на 11 місці в рейтингу областей щодо формування спроможних громад. Міжнародну підтримку громадам Миколаївської області надають 8 міжнародних донорських організацій (рис.1).

Огляд проектів найбільш вагомих донорських організацій в Миколаївській області за основними напрямами діяльності дає можливість узагальнити такі пріоритети інвестування: створення ефективної системи місцевого управління; сприяння регіональному місцевому економічному розвитку; підтримка муніципальних фінансів, сфери надання адміністративних та комунальних послуг; сприяння стратегічному та просторовому плануванню,

охорона здоров'я та освіта.

Рис. 1. Міжнародні проекти та програми розвитку об'єднаних територіальних громад у Миколаївській області

Джерело: побудовано за матеріалами [1]

З метою детального дослідження соціальних проектів міжнародних донорів в об'єднаних територіальних громадах Миколаївської області доцільно проаналізувати діяльність найвагоміших з них. Зокрема, це Програма «Підтримка реформи децентралізації в Україні/U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку» та Програма «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» DOBRE.

Так, за підтримки Програми U-LEAD з Європою протягом 2016-2019 років було відкрито 5 центрів надання адміністративних послуг: Ольшанська ОТГ (70 послуг), Олександрівська ОТГ (180 послуг); Вознесенська ОТГ (185 послуг), Коблівська ОТГ (124 послуги) та м. Южноукраїнськ (207 послуг).

У Прибужанівській ОТГ за підтримки Програми USAID (DOBRE)

завершено проект «Спорт для всіх» (побудовано сучасний спортивний майданчик для Street Workouty з метою заохочення мешканців громади до занять спортом). Результатом наступного реалізованого в цій громаді проекту – **«Чисте довкілля – чисте сумління» є налагоджений процес сортування сміття, а в майбутньому - це і додаткові кошти від використання вторинної сировини.**

Галицинівською ОТГ, за підтримки Програми USAID (DOBRE), засновано бізнес-інкубатор, метою діяльності якого є створення консультативно-інформаційних, освітніх і технічних умов для сприяння професійному розвитку, індивідуальної або колективної підприємницької діяльності мешканців громади. Нині там діють чотири філії бізнес-інкубатору: три швейного спрямування і один з гончарства.

Доманівська та Мостівська ОТГ за підтримки Програми USAID (DOBRE) створили нові ярмаркові площі. Крім того, у кожній громаді було відкрито інформаційно-освітні простори «ПораДій» та «STEMkids».

Звісно, підтримка найбільш впливовими партнерами об'єднаних територіальних громад дозволяє органам місцевого самоврядування застосовувати кращі практики та отримувати ресурси для власного розвитку. Але, як свідчить практика, в окремих сферах донори дублюють один одного та існує брак координації на горизонтальному рівні, або наявні проекти далеко не завжди враховують здобутки попередніх. Якщо, наприклад, кілька донорських організацій здійснюють дуже схожу діяльність на певній території, то громади з метою максимального залучення додаткових ресурсів починають розпорошувати власні сили, результатом чого може стати неефективність запропонованих проектів.

Таким чином, незважаючи на те, що міжнародні донори намагаються спрямовувати значні обсяги фінансових ресурсів на підтримку всіх напрямків соціально-економічного розвитку громади, існує ймовірність низького рівня координації та гармонізації процедур допомоги. У цілому підтримка реформ та отримання фінансування на їх проведення, здійснюється без попереднього аналізу таких потреб та оцінки результативності впровадження самих проектів.

Крім того, незважаючи на широку навчальну підтримку органів місцевого самоврядування в питаннях підготовки та управління проектами міжнародної технічної допомоги, достатньої спроможності так і не сформовано в багатьох громадах. Основними проблемами залучення коштів міжнародних програм для розвитку громад є: відсутність довгострокового стратегічного плану розвитку громади; некомпетентність службовців та органів місцевого самоврядування; неготовність органів місцевого самоврядування брати на себе відповідальність за реалізацію проектів міжнародної технічної допомоги [2].

Також можна сформулювати деякі питання і до міжнародних донорських організацій. Зокрема, наскільки пріоритети їх програм відповідають потребам розвитку тієї чи іншої території, тому що саме низький рівень такої відповідності спричиняє «кон'юнктурний» підхід до подачі заявок, адже цілком очевидно, що ті хто «професійно» займаються написанням грантів достатньо спроможні якісно написати заявку.

Отже, для того щоб соціальні інвестиції дійсно стали потенційними можливостями для розвитку всіх громад, й не тільки Миколаївської області, необхідно:

- на рівні громад забезпечити сталість результатів, досягнутих завдяки залученому фінансуванню;
- при підготовці проектів виходити із реальних потреб громади, а не із власних спроможностей;
- збільшувати додану вартість ідей завдяки партнерству та співробітництву з іншими громадами;
- створити систему комунікації з регіональними органами влади та самоврядування, що стане запорукою забезпечення співфінансування проектів;
- на державному рівні забезпечити координацію діяльності донорських організацій між собою, узгоджувати пріоритети з регіональними стратегіями, що забезпечить комплексний підхід до вирішення проблем розвитку територій.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація дає можливості. Офіційний сайт. URL :<https://donors.decentralization.gov.ua/> (дата звернення 29.04.2020).
2. Дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування України: аналітичний звіт, 2019, 122 с. URL http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/TNA_Ukraine-2018-2019-Final-Report_ukr_F.pdf. (дата звернення 02.05.2020).